

Vastaus valtuustoaloitteeseen: Kouluille yhtenäiset toimintamallit kiusaamisen ehkäisyyn ja kiusaamistilanteiden hoitoon/kasvun ja oppimisen palvelualueiden lausunto

Kasvatusjohtaja, ma opetusjohtaja Juha Parkkisenniemi Perusopetus ja nuorisopalvelut sekä lukiokoulutus ja toisen asteen yhteistyö

Valtuutettu ja kansanedustaja Marko Kilpi on jättänyt yhdessä 38 muun valtuutetun kanssa valtuustoaloitteen, jossa pyydetään muodostamaan kouluille yhteiset toimintamallit kiusaamisen ehkäisyyn ja kiusaamistilanteiden hoitoon.

Aloitteessa esitetään:

1. Kokoomuksen valtuustoryhmä ja me allekirjoittaneet valtuutetut esitämme, että Kuopion kaupunki **yhtenäistää** kiusaamisen ehkäisyyn ja kiusaamistilanteiden hoitamiseen liittyvät suunnitelmat ja käytännöt.
2. Esitämme myös, että Kuopion kaupunki **nimittää** vastuullisen tahon, joka tehtävänä on aktiivisesti kehittää kiusaamiseen ja sen ehkäisemiseen liittyviä toimintatapoja, ja joka **valvoo** toimintaan sekä suunnitelmien ja käytäntöjen toteuttamista Kuopion kouluissa.

Kasvun ja oppimisen palvelualueen vastaus Kuopion valtuustoaloitteeseen:

Kouluterveyskyselyjen mukaan kiusaaminen on vähentynyt valtakunnallisesti koko 2000-luvun ja sama kehitys on toteutunut myös Kuopiossa. Siitä huolimatta osa lapsista ja nuorista joutuvat kiusatuksi päiväkodissa, koulussa, toisen asteen oppilaitoksissa, vapaa-aikana ja sosiaalisessa mediassa. Siksi kaikilla päiväkodeilla, kouluilla ja oppilaitoksilla tulee olla toimivat toimintamallit kiusaamisen ennaltaehkäisyyn ja puuttumiseen.

Kuopion kaupungin varhaiskasvatuspalveluissa "Kiusaamisen ehkäisy ja puuttumisen suunnitelma" on osa varhaiskasvatussuunnitelmaa. Suunnitelma on arjen työväline kaikissa varhaiskasvatyksiköissä ja perhepäivähoidossa. Ryhmäkohtainen kiusaamisen ehkäisy ja puuttumisen suunnitelma kirjataan ryhmävarhaiskasvatussuunnitelmaan ja sitä arvioidaan. Kiusaamisen ehkäisy on laadukasta peruspedagogiikkaa sekä yhteistyötä huoltajien kanssa. Ryhmien toiminta järjestetään lasten vuorovaikutussuhteita ja osallisuutta tukevasti. Opetus- ja kasvatushenkilöstön osallistuminen lasten leikkutilanteisiin, keskustelut lasten ja vanhempien kanssa sekä mm. erilaiset kyselyt tukevat mahdollisen kiusaamisen havaitsemista. Kiusaamiseen puuttumiseen liittyy aina vahva yhteistyö huoltajien kanssa sekä seuranta.

Jokaisella peruskoululla on käytössä yksi tai useampi kiusaamisen ennaltaehkäisy ja puuttumisen malli. Kouluilla käytössä olevia ennaltaehkäisyn malleja ovat esimerkiksi KiVa-koulu, Prokoulu, Art, Verso, kum-

mioppilastoiminta tai koulun oma toimintamalli. Kouluilla käytössä olevia kiusaamiseen puuttumisen malleja ovat esimerkiksi KiVa-koulu, vertaissovittelu (VERSO) tai koulun oma toimintamalli.

Kiusaamisen ennaltaehkäisy on osa koulun jokapäiväistä toimintaa. Ennaltaehkäisyä on muun muassa tiedonsiirto nivelvaiheissa, luokkien muodostaminen ja istumajärjestysten suunnittelu, luokkien ryhmyttäminen, oppilaiden ryhmä- ja tiimityöskentelytaitojen vahvistaminen, tunne- ja vuorovaikutustaitojen opettaminen, luokanohjaajan tunnit ja yhteisöllinen oppilashuolto. Opettajat havainnoivat opettamiaan ryhmiä ja pyrkivät huomaamaan kiusatut, yksin jäävät tai yksin jätetyt oppilaat ja tukemaan heidän osallistumistaan luokan toimintaan. Tunne- ja vuorovaikutustaitojen opettaminen on lisääntynyt perusopetuksessa viimeisimmän opetussuunnitelmauudistuksen myötä.

Kiusaaminen on usein monisyinen ilmiö, johon puuttumiseen päiväkodit, koulut ja oppilaitokset tarvitsevat apua muilta toimijoilta. Perusopetuksessa kiusaamistilanteita selvitetään ensisijaisesti huoltajien kanssa, mutta lisäksi selvittelyyn voi osallistua myös muita toimijoita oppilashuollosta, sosiaalitoimesta, nuorisotoimesta ja ankkuritiimistä. Kouluväkivallasta ilmoitetaan aina poliisille ja lastensuojeluun.

Kiusaamisen ehkäisystä kouluilla on keskusteltu myös Kuopion sovittelutoimiston johtajan kanssa. Esimerkiksi Helsingissä on tehty toimintamalli, kuinka koulut voivat toimia sovittelun kanssa yhteistyössä. Erityisesti sovittelutoimisto voisi olla mukana silloin, kun asia koskee yksittäistä tilannetta, jossa kyse ei olisi toistuvasta kiusaamisesta ja johon on aikaisemmin puututtu esim. koulun henkilöstön toimesta. Sovittelutoimiston näkökulmasta olisi hyvä päästä mukaan heti kiusaamistapauksen alkuvaiheessa, jottei kiusaamisasia ehdi levitä suuremman ryhmän asiaksi.

Sovitteluun sopii hyvin myös tilanteet, jotka eivät välttämättä täytä minikään rikoksen tunnusmerkistöä. Lisäksi esim. väkivaltarikokset sopivat sovitteluun, siinäkin tapauksessa, että asiasta ei ole tehty rikosilmoitusta. Mikäli ilmoitusta ei ole poliisille tehty, niin mahdollisen sovittelun jälkeen sovittelutoimisto voi laittaa tiedon menemään poliisille.

Sovittelutoimiston johtajan kanssa on sovittu, että laadimme kiusaamisprosessin hoitamiseen yhteisen toimintamallin Kuopioon. Asiaa lähdetään valmistelevaan yhteistyössä vuoden 2021 aikana.

Kuopion jokaisessa peruskoulussa on jo tällä hetkellä käytössä kiusaamisen ennaltaehkäisyn ja puuttumisen malli tai malleja. Kiusaamisen ennaltaehkäisyn ja puuttumisen mallien käyttöönotto ja käyttö on pitkäjänteistä työtä ja se on rakentunut osaksi kunkin koulun toimintakulttuuria. Henkilöstöä on saatettu vuosien ajan kouluttaa toimintamallin käyttöön ja siten on varmistettu kaikkien sitoutuminen koulun yhteiseen toimintamalliin. Tämän vuoksi yhden, koko kaupunkia käsittävän mallin käyttöönotto on haastavaa eikä välttämättä johda parhaaseen mahdolliseen tulokseen. Toisaalta on tärkeä varmistaa, että jokaisessa päiväkodissa, koulussa ja oppilaitoksessa on aktiivisessa käytössä toimiva malli kiusaamisen ennaltaehkäisyyn ja puuttumiseen.

Kuopion lukiolla on suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusamiselta ja häirinnältä, joka on liitetty Kuopion lukioiden paikalliseen opetussuunnitelmaan. Se löytyy [julkisesta linkistä](#) ja joka seikkape-

räisesti selventää miten lukioiden tulee toimia erilaisissa kiusaamistilanteissa.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on äskettäin valmistellut laajan toimenpideohjelman kiusaamisen, väkivallan sekä häirinnän ehkäisemiseksi kouluissa ja oppilaitoksissa. Sisäministeriö, oikeusministeriö ja sosiaali- ja terveysministeriö ovat valmistelleet toimenpiteet ohjelmaan. Nämä toimenpiteet tulevat ohjaamaan myös Kuopiossa tehtävää kehittämistyötä. Lisäksi Kansallisen koulutuksen arviointikeskukseen (KARVI) on tarkoitus perustaa kiusaamisen ehkäisemisen, hyvinvointia ja työrauhaa lisäävien menetelmien käyttökelpoisuutta arvioiva toimielin, joka arvioi näihin tarkoituksiin kehitettyjen menetelmien näytön astetta ja käyttökelpoisuutta. Maakunnan tasolla Pohjois-Savossa on parhaillaan hyvinvointikoordinaattorin toimesta tekeillä koonti kiusaamisen ehkäisyyn ja kiusaamiseen puuttumiseen liittyvistä näytöön perustuvista menetelmistä.

Tällä hetkellä Kuopion kaupungissa on käytössä sekä näyttöön perustuvia toimintamalleja ja koulun omia malleja sekä näiden yhdistelmiä. Kiusaamisen ehkäisyyn liittyvä lainsäädäntö sekä toimenpideohjelmat ovat valtakunnallisesti uudelleen tarkastelun alla, mikä tulee myös vaikuttamaan Kuopion koulujen kiusaamisen vastaiseen toimintaan. Edellä olevien selvitysten perusteella pyrimme yhtenäistämään Kuopiossa kiusaamisen vastaista toimintaa.

Jokaisen kuopiolaisen koulun rehtori vastaa kiusaamisen vastaisen toiminnan kehittämisestä ja valvoo suunnitelmien toteuttamista. Kaupunkitasoisesti kiusaaminen on valittu yhdeksi oppilas- ja opiskeluhuollon ohjausryhmän v. 2021 painopistealueita. Ryhmä tulee seuraamaan asian toteutumista ja arvioi myös osaltaan kiusaamisen valtakunnallisen toimenpideohjelman toteutumista jatkossa.

Vaikutusten arviointi

Esitys

Esitän, että kasvun ja oppimisen lautakunta päättää antaa edellä esitetyn lausunnon vastauksena valtuustoaloitteeseen.

Liitteet

6 7734/2020 Valtuustoaloite

Valmistelija

Juha Parkkisenniemi

puh. +358 44 718 4008

Miia Uotinen

puh. +358 44 718 4066

Taina Vainio

puh. +358 44 718 4018

Mika Kuitunen

puh. +358 44 718 5151

Jukka Sormunen

puh. +358 44 718 4040

etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

Päätösehdotus

Apulaiskaupunginjohtaja Pekka Vähäkangas

Kuopion kaupunki

Kasvun ja oppimisen lautakunta

16.02.2021

15 §

Kasvun ja oppimisen lautakunta päättää hyväksyä kasvatusjohtaja, ma opetusjohtajan esityksen.

Päätös

Kasvun ja oppimisen lautakunta hyväksyi päätösehdotuksen.

Juha Parkkisenniemi poistui kokouksesta klo 16.55 tämän pykälän käsitte-
lyn jälkeen.

